

als verlies vermomde winst

Het lijkt me wat veel gevraagd om direct na een artistiek 'verlies' jezelf bij de kladden te pakken en te zeggen: jamaarnee, dit is vast goed voor me. Het duurt echt wel even voor je op een ochtend wakker wordt en denkt: nu ga ik het zelf doen! Voor mij was dat bijvoorbeeld toen ik werd wegbezuinigd bij Trouw. Toen wist ik: dit is wél wat ik wil! Dus nu moet ik het zelf gaan doen. Drie maanden later was de nieuwe Heldenreis-website een feit. (Nu ik erover nadenk, merk ik dat ik tegenwoordig heel snel kan schakelen. Toen ik van uitgeverij Unieboek na een hoopgevende samenwerking opeens bericht kreeg: "Sorry, er is geen tijd meer, er komt een nieuw boek van Lulu Wang!" heb ik het de volgende dag naar Elikser gebracht en zelf uitgegeven. En vorig jaar: geen cursussen meer vanuit de gemeente? Zelf doen! Heldenreis op Zolder!)

Wat ik eigenlijk wilde vertellen, is dat ik vanmorgen bij Loucas van den Berg (inspiratieboektijd bij de MP's, zie mail week 7 nr 1) een prachtige zienswijze las, die je in de tussentijd troost kan bieden. Ik citeer 'm maar helemaal:

muzikaal denken

Het leven is een intuïtief concept zonder fasen: altijd nieuw, onvoorspelbaar en vrij. Al het vroegere wordt steeds door het erna komende verrijkt, zoals een symfonie als een geheel naar zijn eindwaarde groeit.

Henri Bergson

Wanneer we muzikaal denken, denken we niet aan het leven dat in een logische rechte lijn verloopt, maar aan het leven als een symfonie, een symfonie van de ziel. Deze muzikale denkwijze staat tolerant tegenover consonanten, dissonanten, harmonieën, ritmen, pauzes en episodes van het leven en heeft er geen oordeel over, maar plaatst ze in het groter geheel van ons leven en onze ontwikkeling. Op deze wijze wordt het gehele leven een leer-ervaring. [...] Groei, bloei, verval en chaos zijn allemaal even belangrijk voor evenwicht en voortbestaan. Als mens groeien we vaak enorm aan een chaotische periode. Het brengt ons bij de kern van het leven.

tijd

Ik heb al wat geschreven over tijd in de tweede inspiratiemail van week 2. Dat kwam doordat daar in de lijst van opdrachten stond: waar gaat je tijd naartoe? De nadruk lag in dat hoofdstuk op het verspillen van tijd aan anderen. (Als je zo bent opgevoed als ik, roept de Censor meteen keihard: "Verspillen? Aan anderen? Je moet toch juist al je tijd aan anderen wijden?") Ik hoop dat je inmiddels geleerd hebt, dat dat niet per definitie zo is. Alleen wanneer je je echt verantwoordelijk voelt voor iemand. Je kind bijvoorbeeld. Maar niet als je voor karretjes gespannen wordt door mensen die jou van je werk willen houden. *Nee zeggen is ja zeggen tegen jezelf.*

Ook de tweede mail van week 5 ging over tijd. Tijd om niets te doen en de noodzaak van nietsdoen. Deze week gaat over de manieren waarop jouw visie op tijd (en het gebruik ervan) je kracht ondermijnt.

nooit te oud

Denk je dat je ergens te oud voor bent? Neem dan een voorbeeld aan Griet. Zij is vorig jaar 90 geworden. Sinds een jaar of 12 doet ze aan autobiografisch schrijven, de laatste vijf jaar bij mij. Ze is een eigenzinnige vrouw. Ze heeft acht kinderen grootgebracht, waarvan een geestelijk gehandicapt, ze heeft een moeilijke jeugd gehad met een nare stiefvader, ze had een vreselijk huwelijk met een man die al vroeg dement werd. Kortom, een zwaar leven en alleen lagere school. En deze vrouw slaagt erin om in het laatste deel van haar leven zichzelf te vinden, al schrijvend. Ze zit voor het raam, ze observeert, en schrijft op wat er in haar leeft. Met meer scholing en meer oefening was ze schrijver of dichter geworden. Nu is ze een rolmodel aan wie de hele groep – inclusief de juf – zich optrekt. Zelf voelt ze zich bevrijd, door het schrijven. Het geeft haar leven zin, ik denk vaak dat ze nu pas gelukkig is.

Leer van haar: HET IS NOOIT TE LAAT!

(De vrouw op de [foto](#) is 95 en heeft pas haar high school diploma gehaald.)

Ik ben kunstgeschiedenis gaan studeren toen ik 26 was. En het leukste? Ik was één van de jongsten. De collegebanken zaten vol met late roepingen. Bijna niemand die er nog werk in hoopte te vinden, het ging de meesten om de eigen ontwikkeling. Mij heeft de studie vooral veel fascinaties laten zien. Ik ben dol op stokoude kerkjes, dol op mozaïek, dol op gotisch beeldhouwwerk en jaren 50 aardewerk. Waarvan stokt de adem je in de keel van verrukking? De liefde voor mozaïek ontwikkelde zich weer tot de liefde voor Australische schilderkunst, met al die stippeltjes. Zo voed ik mijn kunstenaarskind met de beelden waar het dol op is.

het formulier invullen

Filling the form staat er in het Engels. Ze hadden dat oorspronkelijk vertaald als: de vorm vullen. Huh? Welke vorm? Terwijl het juist een prima beeldspraak is. Denk niet in grootschalige eindresultaten, doe gewoon geduldig wat je vervolgens moet doen. Geef jezelf de tijd om je te ontwikkelen, doe stap voor stap wat nodig is. Zo voorkom je meteen een andere enorme blokkade, die van het grote werk dat nooit afkomt, dat je nauwelijks kunt behappen. Hoe eet je een olifant? Hapje voor hapje.

Ook voorkom je al te drastische stappen, waarmee je probeert eerst alle juiste voorwaarden te scheppen voor je aan het werk kan. Ook een blokkade van jewelste! Ik moet eerst in Amsterdam wonen? Ik moet eerst een atelier huren? Onzin natuurlijk. Je gaat gewoon aan het werk. Hier. Nu.

Dat is ook de enige manier om zelf de macht te grijpen. Anders wacht je op de wereld om de voorwaarden te vervullen. Grappig hoe dat werkt, Cameron zegt het ook: we piekeren ons liever suf over een gefantaseerd atelier en hoe duur dat wel niet is, dan dat we gewoon aan de keukentafel aan 't werk gaan. We schrijven eerst alle uitgeverijen aan of ze wel een boek zouden willen over ons onderwerp, in plaats van het eerst maar eens te gaan schrijven. We willen zo graag, en toch grijpen we letterlijk alles aan om onszelf van het werk te houden.

wat je is ingeprent

Belangrijk om mee aan de slag te gaan, de boodschappen die je in je jeugd hebt meegekregen (p178). Of ze nu totaal geen verwachtingen van je hadden – "jij kan dat niet" – of juist heel veel – "jou waait het aan" – het is allebei beschadigend. Als kind neem je voor waar aan wat je wordt verteld. Als ze je zeggen dat je ergens geen talent voor hebt, is dat meteen een verbod om het te doen. Of je er desalniettemin plezier aan zou beleven doet niet terzake. Zo kwam al vroeg vast te staan dat ik geen handwerkster was. Nee, sokken breien was inderdaad niet mijn fort. Ik ben meer een zwieper. Leuke lap om een saaie lamp, dat werk. Maar dat 'telt' natuurlijk niet.

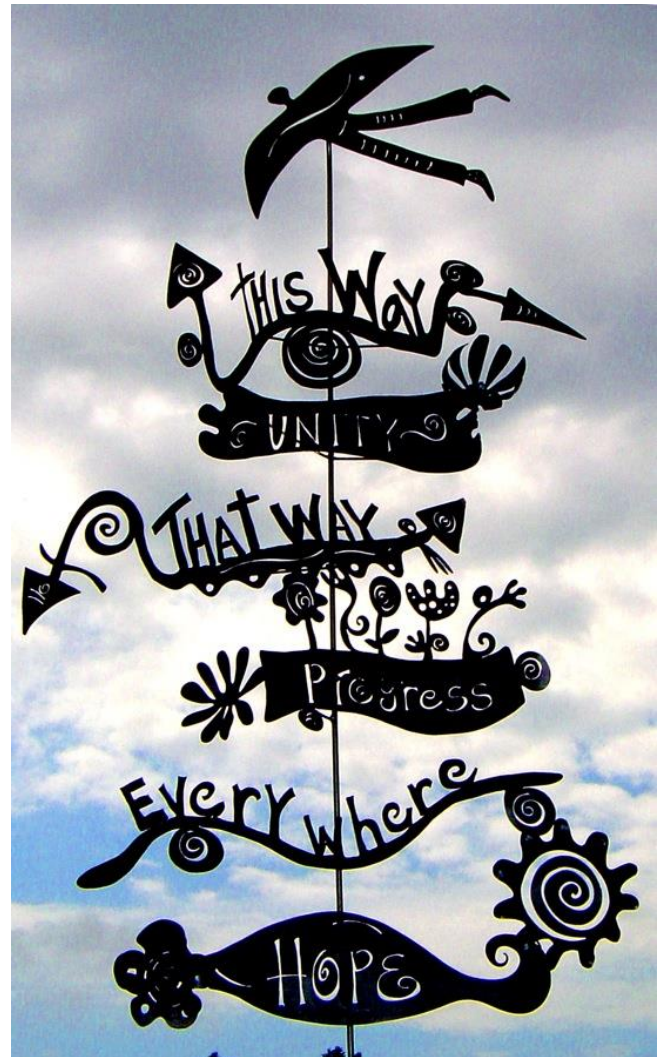
Op andere gebieden was ik juist sterk. Het waaide mij aan, taallessen, rekenen, alles. Met als gevolg: ik moest álles direct foutloos kunnen, én het 'telde' eigenlijk niet want het ging vanzelf.

Terwijl 'vanzelf' juist dé wegwijzer naar je bestemming is. Het heeft heel lang geduurd voor ik dat besepte. Schrijf hierover, ontdek in je MP's de waarheid, en zet de negatieve boodschappen op hun nummer!

De richtingaanwijzer hiernaast heet *Signpost for Change* en komt van een [website](#) over hoop en verandering in Amerika.

synchroniciteit

Puur toeval natuurlijk, dat iemand vandaag op twitter een link plaatste naar een stuk in [Ode](#), waarin over het nut van schrijven voor de geestelijke gezondheid wordt gesproken, waarbij ook The Artist's Way genoemd wordt.

Hella Kuipers